

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ СЕНАТА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА I

БЕОГРАД 1932 ГОД.

БРОЈ 44

XL РЕДОВНИ САСТАНАК СЕНАТА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДРЖАН 19 ОКТОБРА 1932 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

Претседавахи:

Претседник

ДР. АНТЕ ПАВЕЛИЋ

и

Потпретседници

ЈОВАН АЛТИПАРМАКОВИЋ

Др. ФРАН НОВАК

Секретар:

ДР ИВАН ГМАЈНЕР

Присутни су г. г. Министри: Претседник Министарског савета др. Милан Српкић, Министар социјалне политике и народног здравља Иван Пуцел, Министар иностраних послова Богољуб Јев-

тић, Министар унутрашњих послова Живојин Лазић, Министар трговине и индустрије Иван Мохорич.

Почетак у 16,30 часова.

Садржај:

1. Читање и усвојење записника XXXIX редовног састанка;

2. Дневни ред: 1) Претрес извештаја Одбора о предлогу Закона о уговору о социјалном осигурању, закљученом у Бечу 21 јула 1931 год. између Краљевине Југославије и Републике Аустрије; 2) Претрес извештаја Одбора о предлогу Закона о конвенцији о принудном или обавезном раду, усвојеној од опште конференције међународне организације рада Друштва Народа у Женеви; 3) Претрес извештаја Одбора о предлогу Закона о трговинском уговору између Краљевине Југославије и Републике Аустрије; 4) Претрес извештаја Одбора о предлогу Закона о споразуму уз уговор о трговини и пловидби између Краљевине Југославије и Краљевине Италије;

3. Читање и примање на знање извештаја Административног одбора о рачунима Сената за месеце јули, август и септембар 1932 године;

4. Читање Указа Њ. В. Краља о закључењу ванредног сазива Сената и сазивању Сената у редован сазив за 20 октобар 1932 год.

Говорници: Известилац др. Љубомир Томашић, Министар социјалне политике и народног

здравља Иван Пуцел, извештач др. Владимир Равинар, Министар трговине и индустрије Иван Мохорич.

Претседник др. Анте Павелић: Отварам XL редовни састанак Сената. Молим г. секретара да изволи прочитати записник прошле седнице.

Секретар др. Иван Гмајнер чита записник XXXIX редовног састанка.

Претседник др. Анте Павелић: Имаде ли каквих примедба овако састављеном записнику? (Нема). Примедба нема, записник се оверава.

Прелазимо на дневни ред. Прва тачка дневног реда је претрес извештаја Одбора о предлогу Закона о уговору о социјалном осигурању, закљученом у Бечу 21 јула 1931 године између Краљевине Југославије и Републике Аустрије.

Молим известноца г. др. Томашића да изволи прочитати одборски извештај.

Известилац др. Љубомир Томашић: Господо сенатори, Одбор који сте изабрали да проучи овај законски предлог донео је следећи извештај:

ОДБОР СЕНАТА

За проучавање предлога Закона о пројекту конвенције о принудном или обавезном раду, усвојеном од опште конференције међународне организације рада Друштва народа у Женеви и предлога Закона о уговору о социјалном осигурању, закљученом и потписаном у Бечу 21.-VII-1931 год. између Краљевине Југославије и Републике Аустрије, на својој седници од 19 октобра 1932 године, те саобразно акту Сената од 18.-X-1932 год. под бр. 3789 подноси овај

ИЗВЕШТАЈ

Одбор је на данашњој својој седници проучио предлог закона о уговору о социјалном осигурању закљученом и потписаном у Бечу 21.-VII-1931 године између Краљевине Југославије и Републике Аустрије и донео одлуку, да се овај законски предлог усвоји у редакцији како га је Народна скупштина усвојила и Сенату на рад упутила.

Стога је част Одбору предложити Сенату да овај законски предлог закона о уговору о социјалном осигурању, закљученом и потписаном у Бечу 21.-VII-1931 године између Краљевине Југославије и Републике Аустрије, изволи примити онако како га је Народна скупштина усвојила.

За известиоца одбора одређен је г. Др. Томашић Љубомир.

Секретар, Претседник Одбора,
Др. Љ. Томашић, с. р. Јов. Бањанин, с. р.

Чланови:

Р. Станковић, с. р.
Др. У. Круљ, с. р.
Др. В. Рожић, с. р.
Др. Сулејмановић Џафер, с. р.
Ст. Михалцић, с. р.
Т. Ковачевић, с. р.
Др. Густав Грегорић, с. р.
Свет. Томић, с. р.

Господо сенатори, овај уговор склопљен између наше државе и Републике Аустрије, то је један члан у низу оних обавеза које је наша држава преузела уговорима о миру, у низу оних обавеза које су преузеле све државе чланице Друштва Народа. Овај уговор решава међусобне односе између две државе на оном пољу које је постало часно поље утакмице данашњих цивилизованих држава, на пољу социјалног осигурања. Особито у данашње доба када вреди на овом пољу више него за и један део администрације оно старо правило, да треба предустрести времену а не чекати да време изнуђава потребне мере, ово питање социјалног осигурања игра велику улогу. У смислу свих тих обавеза преузетих од стране наше државе остаје ипак свака држава, наоко је чланица Друштва Народа и међународног бироа рада, посве аутономна у свом законодавству у погледу техничког изградњавања свога социјалног осигурања, али то не тангира обавезу да се социјално осигурање има да изврши. Дакле, принцип да се изврши социјално осигурање облигаторан је, а начин како ће се извр-

шити спада у аутономни делокруг сваког појединог члана Друштва Народа.

Господо, ми имамо Закон о осигурању радника од године 1922, који није извршен у два смера. Пре свега није још потпуно изграђено осигурање у свим оним правцима који су Законом предвиђени. Како у Закону није установљен термин када се има изградити свака поједина грана осигурања, то морам овом приликом умолити г. Министра социјалне политике да се то изврши. У другом реду у колико је изграђено осигурање није протегнуто на све слојеве, на које би требало да буде протегнуто, тако на пример на рибаре. Осим тога има друга грана социјалног осигурања која територијално није протегнута на целу државу. Такав је случај са Законом о пензионом осигурању приватних намештеника који важи само за Дравску бановину и онај део Приморске, Зетске и Савске бановине, у коме још важе стари аустријски закони у том погледу.

Пошто наше социјално осигурање, како видимо, није још потпуно изграђено, ја мислим да могу у име Сената овом приликом изразити жељу, да и ова интернационална конвенција између наше државе и Републике Аустрије послужи за потстрек Министарству социјалне политике, да социјално осигурање изгради до краја онако како је то позитивним законом предвиђено.

Господо, овај уговор између наше државе и Републике Аустрије почива у главном на принципу реципроцитета, који је доследно спроведен у три смера. Прво у смеру територијалном т.ј. да за сваког осигураника важе прописи места где обавља свој посао. Али је истодобно установљено правило ако један послодавац из једне државе уговорнице пошаље на трајан или привремени посао једног послопримца у другу државу обвезницу, да онда за таквог послопримца вреде прописи о осигурању оне државе где станује послодавац.

У случајевима који нису ретки, у случајевима кад једна фирма или подузеће има своју филијалу у другој држави уговорници, онда, разуме се, да је седиште послодавца она филијала на чијем подручју радник ради. Дакле, уз те ограде проведено је принцип територијалитета узајаман за обе државе. — Други принцип јесте принцип реципроцитета, техничког, т.ј., да сви послови и радње потребне за провађање осигурања, за убирање доприноса, за надгледање радника и т. д., — сви се они обављају од стране оне друге државе, као што то она чини и за своје. То је потпуни реципроцитет. Тај потпуни реципроцитет иде и на треће поље рада, на правну помоћ, а кад треба присилним путем убирати допринос, или ако настану какви спорови између послодавца или послопримца или између осигуравајућих завода који спроводe то осигурање радника. — Дакле, потпуни реципроцитет у ова три правца: територијалном, техничком и правном. То је главни принцип који је спроведен кроз целу конвенцију. — Али, у овој конвенцији, господо сенатори, налазе се и друге јако лепе установе. Једна од тих усанова веома важних за нас, то је, да се већ експлицитно признају као заступници радника наши конзуларни заступници и оне особе којима је поверена заштита наших исељеника. — Господо, ја бих желео да ова усанова

која је тако важна нађе код нашег Министарства социјалне политике и Министарства иностраних дела леп одзив и праву и потпуно оцену, јер до данас, у томе погледу, ми имамо само да се жалимо и на конзуларне власти и на особе које имају легитимације да буду заштитници наших иселеника било у Европи, било у Америци. Ја бих желео да се дође до уважења у томе смислу да особље државно које спада под компетенцију социјалне политике буде из ресора Министарства социјалне политике, јер се то особље разуме у тим стварима и једино је оно то које може да обавља посао са срцем и знањем, — а не да тај посао и награда која се за њега добива, буде један пригодан доходак појединих људи наших који се баве у иностранству. — У погледу тога особља и тих заступника Министарство социјалне политике и Министарство спољних послова морали би ствар тако удесити да ти наши заступници знају принципе и одредбе о нашем социјалном осигурању што до сада редовито није био случај.

Уз овај сам закон имамо и један допунски протокол, имамо два завршна протокола и један интерни накнадни протокол. Пре тога да вам кажем, да сам закон ступа на снагу првог дана оног месеца који следи по измени ратификације, а ратификација има се обавити у Београду.

Облигатност тога закона је само на годину дана и може се сваке године отказати, а отказни рок је шест месеци. То значи сваке године првога јула може се ова конвенција између Југославије и Аустрије отказати за 31. децембар.

Од ових допунских протокола најважнији је онај, који обавезује обе државе уговорнице, да ће настојати у првом реду са Немачком државом склопити један аналоган или што је могуће сличнији међусобан уговор, тако да би се ова конвенција стварно раширила у троје, а осим тога обавезују се уговорне државе, да ће у случају оваке конвенције са било којом другом државом упозорити и суговорну државу, дакле Југославија Аустрију или Аустрија Југославију, да може исто такав један уговор, једну конвенцију на темељу реципроцитета направити.

Господо сенатори, још је једна важна установа, која је у данашње време од особите важности, а то је други завршни протокол, који говори о беспосленим радницима. Према овој конвенцији Аустриска Република дужна је оне раднике, наше држављане, који се тамо налазе, третирати у питању беспослености исто онако као и своје властите раднике. То не треба да тумачим, зашто и како, али је за нас то од особите важности.

Других специјалних напомена око овог немам.

Ово би биле главне црте ове конвенције а сам технички садржај тај је у закону, који је конвенцијама приложен, тај је једноставно општевање за поједине случајеве и процедуре, како да се овај реципроцитет може да проведе.

Ја вас, господо сенатори, зато молим да прихватите ову конвенцију онако како је у Народној скупштини усвојена и како су је делегати наше државе са делегатима Аустриске Републике направили и потписали на 21 јула 1931.

Потпретседник **Јован Алтипармаковић:**

Отварам начелан претрес. За реч се пријавио г. Министар социјалне политике и народног здравља.

Министар социјалне политике и народног здравља **Иван Пуцел:** Господо сенатори, на прву напомену г. сенатора Томашића да би требало што пре изградити и што боље применити наше социјално законодавство нарочито у погледу осигурања радника, изјављујем, да и ја сматрам да је то веома потребно, али да је исто тако потребно да се цене ове ванредне прилике, у којима данас живимо.

Ја желим да будем искрен и могу одмах да кажем, да се мало плашим, да се у данашње доба то проширује, јер су прилике тешке, и јер је социјално осигурање показало дефицит од 37.000.000 динара. Сматрам, да бих ту новелу, која је већ одавно израђена, са мало тешким срцем могао поднети Народној претставништву, јер се плашим да бисмо после тога нарушили оно што је добро и што већ сада постоји.

Али кад би се прилике толико измениле да би се то могло остварити, ја бих био веома срећан кад бих то могао учинити.

С погледом на ову конвенцију не бих имао још много шта да кажем. Господин извештач ју је пажљиво проучио и изнео њен главни смисао. Она је основана на оним принципима на којима смо већ склопили такве конвенције са Краљевином Италијом и са Немачком. За нас је ова конвенција од особите важности за речну пловидбу, јер је до сада морала речна пловидба за своје раднике који су ишли преко границе и радили у Аустрији, плаћати осигурање и код нас и у Аустрији. Дакле, имали су дупли издатак. Сад то отпада.

Могло би се истаћи као приговор да више Аустријанаца раде на нашој територији, него ли наших у Аустрији. То стварно стоји. Аустријских поданика ради на нашој територији око 4.500, а наших у Аустријској Републици раде око 3.500. То би била разлика за 1.000 радника. Међутим, наши који тамо раде, могу се користити и осигурањем за случај беспослице — оно што код нас постоји само као сиромашни сурогат у потпорама Берзе рада.

Ја сматрам да је ова конвенција корисна и добра, па вас стога, господо сенатори, молим да је примите онако како ју је усвојила и Народна скупштина.

Потпретседник **Јован Алтипармаковић:** Пошто се више нико не јавља за реч, закључујем претрес у начелу. Прелазимо на гласање у начелу. Гласаће се поименично. Господа која гласају за ову конвенцију, гласаће са „за“, а господа која гласају против, гласаће са „против“. — Молим г. секретара да прозива господу сенаторе.

Секретар др. **Иван Гмајнер** прозива господу сенаторе и они су гласали овако:

Алибеговић Асим отсутан; Алкалај др. Исак отсутан; Арнаутовић Шериф отсутан; Бањанин Јово за; Богојевић Васа за; Видаковић Антун отсутан; Виловић Осман отсутан; Вујић Павле за; Вукчевић др. Станојло за; Гаврила др. Емило отсутан; Гавриловић др. Богдан за; Гај Људевит за; Глушац др. Васо за; Гмајнер др. Иван за; Грасл др. Георг за; Грегорин др. Густав за; Десница др. Урош от-

сутан; Добришић Петар отсутан; Драговић Милу-тин отсутан; Ђирлић Петар отсутан; Ивковић др. Момчило за; Илиџановић Димитрије отсутан; Јал-жабетић Томо за; Јанковић Стјепан за; Јовановић Ж. Милоје отсутан; Карамехмедовић др. Хамдија отсутан; Ковачевић Томо за; Костић Петар от-сутан; Костренчић др. Марко за; Котур др. Ђура за; Круљ др. Урош за; Кукуљевић-Сакцински Фран за; Љубибратић др. Сава за; Мажуранић др. Же-лимир отсутан; Мајстровић др. Иван за; Марја-новић Милан отсутан; Махмутбеговић Сефедин отсутан; Мићић др. Мића отсутан; Михалцић Сте-ван за; Муфтић Салем отсутан; Нешковић Јован за; Новак др. Фран за; Обрадовић Паја за; Паве-лић др. Анте за; Плој др. Мирослав отсутан; По-повић Дака за; Поповић Матија за; Поповић Ми-лан за; Равнихар др. Владимир за; Радовановић Крета отсутан; Радуловић Марко за; Рајар др. Јанко за; Рожић др. Валентин за; Самуровић Јанко за; Симоновић Милан отсутан; Смиљанић Крета за; Станковић Јован за; Станковић др. Ра-денко за; Сулејмановић др. Џафер за; Теслић Петар отсутан; Тимотијевић Коста за; Томашић др. Љубомир за; Томић Светозар за; Тринајстић др. Динко отсутан; Убавић Павле отсутан; Фран-геш др. Отој отсутан; Хаџи Бошковић Трајко за; Хаџи Ристић Спира за; Хрибар Иван за; Цветко-вић Јордан за; Церовић Гаврило отсутан; Швер-љуга др. Станко отсутан; Шиловић др. Јосип от-сутан; Шола Атанасије отсутан; Шуперина др. Бе-њамин за.

После гласања.

Потпретседник **Јован Алтипармаковић**: Изволите, господе сенатори, чути резултат гла-сања. Гласало је свега 45 господе сенатора и сви су гласали „за“. Према томе објављујем да је Се-нат примио у начелу предлог Закона о уговору о социјалном осигурању.

Прелазимо на претрес у појединостима. Пошто се нико није јавно за реч, приступамо решавању. Молим г. известноца да изволи прочитати § 1.

Известилац др. **Љубомир Томашић** чита наслов и § 1.

Потпретседник **Јован Алтипармаковић**: Прима ли Сенат § 1? (Прима). Објављујем да је Сенат примио § 1. Изволите чути § 2.

Известилац др. **Љубомир Томашић** чита § 2.

Потпретседник **Јован Алтипармаковић**: Прима ли Сенат § 2? (Прима). Објављујем да је Сенат примио § 2. Према томе, Сенат је примио и у појединостима предлог Закона о уговору о социјалном осигурању.

Приступамо коначном гласању о законском предлогу у целини. Молим г. секретара да изврши прозивку.

Секретар др. **Иван Гмајнер** прозива г. г. сенаторе, и они су гласали овако:

Алибеговић Асим отсутан; Алкалај др. Исак отсутан; Арнаутовић Шериф отсутан; Бањанин Јово за; Богојевић Васа за; Видаковић Антун отсутан;

Виловић Осман отсутан; Вујић Павле за; Вукчевић др. Станојло за; Гаврила др. Емило отсутан; Га-вриловић др. Богдан за; Гај Људевит за; Глушац др. Васо за; Гмајнер др. Иван за; Грасл др. Георг за; Грегорин др. Густав за; Десница др. Урош от-сутан; Добришић Петар отсутан; Драговић Милу-тин отсутан; Ђирлић Петар отсутан; Ивковић др. Момчило за; Илиџановић Димитрије отсутан; Јал-жабетић Томо за; Јанковић Стјепан за; Јовановић Ж. Милоје отсутан; Карамехмедовић др. Хамдија отсутан; Ковачевић Томо за; Костић Петар от-сутан; Костренчић др. Марко за; Котур др. Ђура за; Круљ др. Урош за; Кукуљевић-Сакцински Фран за; Љубибратић др. Сава за; Мажуранић др. Же-лимир отсутан; Мајстровић др. Иван за; Марја-новић Милан отсутан; Махмутбеговић Сефедин отсутан; Мићић др. Мића отсутан; Михалцић Сте-ван за; Муфтић Салем отсутан; Нешковић Јован за; Новак др. Фран за; Обрадовић Паја за; Паве-лић др. Анте за; Плој др. Мирослав отсутан; По-повић Дака за; Поповић Матија за; Поповић Ми-лан отсутан; Равнихар др. Владимир за; Радова-новић Крета за; Радуловић Марко за; Рајар др. Јанко за; Рожић др. Валентин за; Самуровић Јанко за; Симоновић Милан отсутан; Смиљанић Крета за; Станковић Јован за; Станковић др. Ра-денко за; Сулејмановић др. Џафер за; Теслић Петар отсутан; Тимотијевић Коста за; Томашић др. Љубомир за; Томић Светозар за; Тринајстић др. Динко отсутан; Убавић Павле отсутан; Фран-геш др. Отој отсутан; Хаџи Бошковић Трајко за; Хаџи Ристић Спира за; Хрибар Иван за; Цветко-вић Јордан за; Церовић Гаврило отсутан; Швер-љуга др. Станко отсутан; Шиловић др. Јосип от-сутан; Шола Атанасије отсутан; Шуперина др. Бе-њамин за.

После гласања.

Потпретседник **Јован Алтипармаковић**: Изволите чути, господе сенатори, резултат гла-сања. Гласало је свега 45 господе сенатора и сви су гласали „за“. Према томе објављујем да је Се-нат примио коначно у целини предлог Закона о уговору о социјалном осигурању, закљученом и потписаном у Бечу 21 јула 1931 године између Краљевине Југославије и Републике Аустрије.

Прелазимо на другу тачку дневног реда, на претрес извештаја Одбора за проучавање пред-лога Закона о пројекту конвенције о принудном или обавезном раду, усвојеном од опште конфе-ренције међународне организације рада Друштва народа у Женеви. Молим господина известноца да прочита овај извештај.

Известилац др. **Љубомир Томашић**: Го-сподо сенатори, одбор од вас изабран, да проучи овај предлог закона, дотично конвенцију, донео је овај извештај:

ОДБОР СЕНАТА

За проучавање предлога Закона о пројекту конвенције о принудном или обавезном раду, усвојеном од опште конференције међународне ор-ганизације рада Друштва народа у Женеви и предлога Закона о уговору и социјалном осигурању,

закљученом и потписаном у Бечу 21-VII-1931 год. између Краљевине Југославије и Републике Аустрије на својој седници од 19 октобра 1932 год., те саобразно акту Сената од 18-X-932 год., под Бр. 3789 подноси овај

ИЗВЕШТАЈ

Одбор је на својој данашњој седници проучио предлог Закона о пројекту конвенције о принудном или обвезном раду, усвојеном од опште конференције међународне организације рада Друштва народа у Женеви и донео одлуку, да се овај законски предлог усвоји у редакцији како га је Народна скупштина усвојила и Сенату на рад упутила.

С тога је част Одбору предложити Сенату да овај законски предлог Закона о пројекту конвенције о принудном или обвезном раду, усвојеном од опште конференције међународне организације рада Друштва народа у Женеви, изволи примити онако како га је Народна скупштина усвојила.

За известноца Одбора одређен је г. др. Томашић Љубомир.

Секретар,

Претседник Одбора,

Др. Љ. Томашић, с. р.

Јов. Бањанин, с. р.

Чланови:

Р. Станковић, с. р.

Др. У. Круљ, с. р.

Др. В. Рожић, с. р.

Др. Сулејмановић Џафер, с. р.

Ст. Михаљчић, с. р.

Т. Ковачевић, с. р.

Др. Густав Грегорин, с. р.

Свет. Томић, с. р.

Господо сенатори, ова конвенција има за циљ, да и овим путем, укидањем присилног рада, допринесе посвемашњем укидању ропства. Та конвенција има у виду првенствено, да не кажем искључиво, прекоморска насеља, дотично колоније, у којима још и данас делимично влада ропство под разним формама. Та је конвенција ради тога и строжија у својим терминима, јер она обвезује државе, чланице Друштва народа, да по овом закону све државе, које приме ову конвенцију — а то је и за њих постало питање части — у року од пет година имају укинути сасвим овај присилан рад.

Ова конвенција ступа зато на снагу 12 месеци иза регистравања ратификације код Друштва народа. Види се већ и по томе да се иде за укинућем једног уврженог зла које се не може једноставно, механички укинути с часа на час. Зато ступа на снагу 12 месеци после регистравања. Али једанпут регистрована ова конвенција има обавезну снагу за односне државе за свих 10 година. Отказни рок је на једну годину дана прије изминућа тих 10 година, а у помањкању отказног рока аутоматски се продужује обавеза из ове конвенције за даљих 5 година и тако редом од 5 на 5 година, увек са отказним роком од једне године.

Морам нагласити особито да овај присилни

рад није сматран онако буквално по филолошком значењу саме речи, него је сматран у ономе смислу како сам пре напоменуо, што јасно излази из чл. 2 исте конвенције који каже:

„У смислу ове конвенције израз „принудни или обавезни рад“ означаваће сваки рад или услугу, који се захтева од једног лица под претњом ма које казне и за које се то лице није понудило драговољно. Међутим израз „принудни или обавезни рад“ неће обухватити у смислу ове конвенције:

а) Сваки рад или услугу, који се захтевају на основу закона о обавезној војној служби за радове чисто војничког карактера;

б) Сваки рад или услугу који су део нормалних грађанских обавеза грађана земље која сама собом управља потпуно независно;

в) Сваки рад или услугу који се захтевају од неког лица као последица осуде изречене судском одлуком под условом да се тај рад или услуга изврше под надзором и контролом јавних власти и да речено лице није уступљено или стављено на расположење појединцима, друштвима или приватно правним лицима;

г) Сваки рад или услугу који се захтевају у случајевима више силе, т.ј., у случајевима рата, несреће или ако прете несреће као што су пожари, поплаве, глад, земљотреси, јаке епидемије и сточне заразе, навале штетних животиња, инсеката или биљних паразита и у опште све околности које доводе у опасност или прете да доведу у опасност живот или нормалне услове опстанка целог или једног дела становништва;

д) Ситни сеоски радови, т.ј., радови који се изводе у непосредну корист заједнице од њених чланова, радови који се према томе могу сматрати нормалним грађанским обавезама, које падају на чланове заједнице под условом да само становништво или његови претставници имају право да се изјасне о умесности ових радова“.

Господо, тиме је дана карактеристика ове конвенције, тиме сам рекао директно и дужност наше државе да она, као чланица Друштва народа, ову конвенцију прихвати и ја вам препоручујем, господо сенатори, и молим вас да је прихватите онако како је Одбор предложио, т.ј., неизмењено и како ју је Народна скупштина прихватила.

Потпретседник др. Фран Новак: За реч се није нико пријавио. Претрес је у начелу закључен. Прелазимо на гласање у начелу. Господина секретара молим, да прозове господу сенаторе. Она господа, која су за овај законски предлог, нека изволе гласати са „за“, а која су против, нека изволе гласати са „против“.

Секретар др. Иван Гмајнер прозива господу сенаторе да гласају, и они су гласали овако:

Алибеговић Асим отсутан; Алкалај др. Исак отсутан; Алтипармаковић Јован за; Арнаутовић Шериф отсутан; Бањанин Јово за; Богојевић Васа за; Видаковић Антул отсутан; Вилковић Осман отсутан; Вујић Павле за; Вукчевић др. Станојло за; Гаврила др. Емило отсутан; Гавриловић др. Богдан за; Гај Људевит за; Глушац др. Васо за; Гмајнер др. Иван за; Грасл др. Георг за; Грегорин др. Густав за; Десница др. Урош от-

сутан; Добринић Петар отсутан; Драговић Милу-
тин за; Ђирлић Петар отсутан; Ивковић др.
Момчило за; Илиџановић Димитрије отсутан; Јал-
жабетић Томо за; Јанковић Стјепан за; Јовановић
Ж. Милоје отсутан; Карамехмедовић др. Хамдија
отсутан; Ковачевић Томо за; Костић Петар от-
сутан; Костренчић др. Марко за; Котур др. Ђура
за; Круљ др. Урош за; Кукуљевић-Сакцински Фран
за; Љубибратић др. Сава за; Мажуранић др. Же-
лимир отсутан; Мајстровић др. Иван за; Марја-
новић Милан отсутан; Махмутбеговић Сефедин
отсутан; Мићић др. Мића отсутан; Михалчић Сте-
ван за; Муфтић Салем отсутан; Нешкович Јован
за; Новак др. Фран за; Обрадовић Паја за; Паве-
лић др. Анте за; Плој др. Мирослав отсутан; По-
повић Дака за; Поповић Матија за; Поповић Ми-
лан за; Равнихар др. Владимир за; Радовановић
Крста за; Радуловић Марко за; Рајар др.
Јанко за; Рожић др. Валентин за; Самуровић
Јанко за; Симоновић Милан за; Смиљанић
Крста за; Станковић Јован за; Станковић др. Ра-
денко за; Сулејмановић др. Џафер за; Теслић
Петар отсутан; Тимотијевић Коста за; Томашић
др. Љубомир за; Томић Светозар за; Тринајстић
др. Динко отсутан; Убавић Павле отсутан; Фран-
геш др. Отон отсутан; Хаџи Бошковић Трајко за;
Хаџи Ристић Спира за; Хрибар Иван за; Цветко-
вић Јордан за; Церовић Гаврило отсутан; Швер-
љуга др. Станко отсутан; Шиловић др. Јосип от-
сутан; Шола Атанасије отсутан; Шуперина др. Бе-
њамин за.

После гласања.

Потпретседник др. **Фран Новак**: Изво-
лите чути резултат гласања. Гласало је у свему 49
господе сенатора и сви су гласали „за“. Према
томе оглашујем да је овај законски предлог у на-
челу примљен. Прелазимо на претрес у поједи-
ностима. Молим господина известиоца да заузме
своје место.

Известилац др. **Љубомир Томашић** чита
наслов и параграф 1. законског предлога.

Потпретседник др. **Фран Новак**: Прима-
ли Сенат параграф 1? (Прима). Објављујем да је
параграф 1 примљен. Изволите прочитати пара-
граф 2.

Известилац др. **Љубомир Томашић** чита
параграф 2.

Потпретседник др. **Фран Новак**: Прима-
ли Сенат параграф 2? (Прима). Објављујем да је
параграф 2 примљен. Тиме је законски предлог и
у појединостима примљен.

Сада прелазимо на коначно гласање. Молим
господина секретара да изволи прочитати имена
господе сенатора. Она господи која су за овај за-
конски предлог у целини, нека изволе гласати са
„за“, а која су против, нека изволе гласати са
„против“.

Секретар др. **Иван Гмајнер** прозива го-
споду сенаторе, који су гласали овако:

Алибеговић Асим отсутан; Алкалај др. Исак
отсутан; Алтипармаковић Јован за; Арнауто-

вић Шериф отсутан; Бањанин Јово за; Бого-
јевић Васа за; Видаковић Антуи отсутан; Ви-
ловић Осман отсутан; Вујић Павле за; Вукчевић
др. Станојло за; Гаврила др. Емило отсутан; Га-
вриловић др. Богдан за; Гај Људевит за; Глушац
др. Васо за; Гмајнер др. Иван за; Грасл др. Георг
за; Грегорић др. Густав за; Десница др. Урош от-
сутан; Добринић Петар отсутан; Драговић Милу-
тин за; Ђирлић Петар отсутан; Ивковић др.
Момчило за; Илиџановић Димитрије отсутан; Јал-
жабетић Томо за; Јанковић Стјепан за; Јовановић
Ж. Милоје отсутан; Карамехмедовић др. Хамдија
отсутан; Ковачевић Томо за; Костић Петар от-
сутан; Костренчић др. Марко за; Котур др. Ђура
за; Круљ др. Урош за; Кукуљевић-Сакцински Фран
за; Љубибратић др. Сава за; Мажуранић др. Же-
лимир отсутан; Мајстровић др. Иван за; Марја-
новић Милан отсутан; Махмутбеговић Сефедин
отсутан; Мићић др. Мића отсутан; Михалчић Сте-
ван за; Муфтић Салем отсутан; Нешкович Јован
за; Новак др. Фран за; Обрадовић Паја за; Паве-
лић др. Анте за; Плој др. Мирослав отсутан; По-
повић Дака за; Поповић Матија за; Поповић Ми-
лан за; Равнихар др. Владимир за; Радовановић
Крста за; Радуловић Марко за; Рајар др.
Јанко за; Рожић др. Валентин за; Самуровић
Јанко за; Симоновић Милан за; Смиљанић
Крста за; Станковић Јован за; Станковић др. Ра-
денко за; Сулејмановић др. Џафер за; Теслић
Петар отсутан; Тимотијевић Коста за; Томашић
др. Љубомир за; Томић Светозар за; Тринајстић
др. Динко отсутан; Убавић Павле отсутан; Фран-
геш др. Отон отсутан; Хаџи Бошковић Трајко за;
Хаџи Ристић Спира за; Хрибар Иван за; Цветко-
вић Јордан за; Церовић Гаврило отсутан; Швер-
љуга др. Станко отсутан; Шиловић др. Јосип от-
сутан; Шола Атанасије отсутан; Шуперина др. Бе-
њамин за.

Потпретседник др. **Фран Новак**: Изво-
лите господо, чути резултат гласања. Гласало је
свега 49 сенатора и сви су гласали за. Према томе
проглашујем да је законски предлог у целости
примљен.

Прелазимо на трећу тачку дневног реда: Пре-
трес извештаја Одбора о предлогу Закона о тр-
говинском уговору између Краљевине Југославије
и Републике Аустрије.

Молим г. известиоца др. Равнихара да изволи
прочитати извештај.

Известилац др. **Владимир Равнихар** чита:

POROČILO

odbora Senata o predlogu Zakona o trgovinski po-
godbi med Kraljevino Jugoslavijo in Republiko Av-
strijo, sklenjeni in podpisani v Beogradu 9 marca
1932 leta.

S Kraljevim Ukazom od 10 maja 1932 leta so
bili Predsednik Ministerskega sveta, Minister inostran-
skih poslov ter zastopnik Ministra trgovine in indu-
strije namreč Minister poljoprivrede na temelju člena
63 Ustave Kraljevine Jugoslavije pooblašćeni, da pred-
lože Narodnemu predstavništvu v rešitev: Predlog Za-
kona o trgovinski pogodbi med Kraljevino Jugoslavijo

in Republiko Avstrijo, sklenjeni in podpisani v Beogradu 9 marca 1932 leta s prilogami, ki so sestavni del te pogodbe.

Narodna skupščina je na svojem 55 rednem sastanku dne 18 oktobra 1932 v Beogradu končno usvojila Predlog Zakona o trgovinski pogodbi med Kraljevino Jugoslavijo in Republiko Avstrijo, sklenjeni in podpisani v Beogradu 9 marca 1932 leta, predložen jej s strani Ministra inostranskih poslov in Ministra trgovine in industrije na temelju danega Najvišjega pooblastila od 10 maja 1932.

Predsedništvo Narodne skupščine je o tem obvestilo Predsedništvo Senata temeljen čl. 64 Ustave in čl. 66 Zakona o poslovnem redu Narodne skupščine.

Odbor Senata, izvoljen na seji dne 18 oktobra 1932 za proučavanje Predloga Zakona o trgovinski pogodbi med Kraljevino Jugoslavijo in Republiko Avstrijo, sklenjeni in podpisani v Beogradu 9 marca 1932 leta, je na svoji seji dne 19 oktobra 1932 predmet proučil ter soglasno sklenil, predlagati Senatu, da se zakonski predlog v načelu in v pojedinostih u svoji tako, kakor ga je sprejela Narodna skupščina.

V Beogradu, 19 oktobra 1932.

Predsednik,

Ivan Hribar, l. r.

Tajnik,

Dr. Georg Grasl, l. r.

Poročevalec,

Dr. Ravnihar, l. r.

Članovi odbora:

Šuperina dr. Benjamin, l. r.

Ravnihar dr. Vladimir, l. r.

Ljubibratić dr. Sava, l. r.

Alkalaj dr. Isak, l. r.

Ilićević Dimitrije, l. r.

Vujić Pavle, l. r.

Hadži Ristić Spira, l. r.

Потпретседник др. Фран Новак: Има реч г. Министар трговине и индустрије.

Министар трговине и индустрије Иван Мэхорич: Господо сенатори, Аустријска Република узима између четири земље које играју најјачу улогу у нашој спољној трговини, треће место и она партиципира на нашем извозу са 15%. Наш трговински биланс са Аустријом се налази у равнотежи. До 1925 године Аустрија је према нама водила једну либералну царинску политику и пуштала слободно без икаквих увозних царина пољопривредне артикле које наша земља извози, а на чијој прођи смо ми заинтересовани. Почев од 1925 године Аустрија је прешла на систематско спровођење аутархије, на појачање своје аграрне производње. Аустрија је почев од године 1925 кад је завела нову царинску тарифу, донела један низ царинских новела, којима је појачана заштита домаћих аграрних производа. У последњој новели чак и до прохибитивне висине. Али се она није задржала на том, него је појачавала заштиту

своје аграрне производње и преко тога завођењем система увозних дозвола, контингентирања, забрана и девизних прописа тако да су наши интереси за наш извоз најприроднијој аустријској пијаци били све више угрожени, а осигурање прође наших главних продуката, жита, стоке и сточних производа, све више отежано. Ми смо се налазили према Аустрији у једном ставу дефанзиве. Аустрија је узимала иницијативу. Отказала нам уговоре, од 1926 и 1929 године и ми смо морали приступити поновним преговорима под битно отежаним условима и битно повећаним увозним царинама. Наша држава имала је да бира између две могућности: или да приступи преговорима па покушава у даним приликама да постигне што веће царинске и друге повластице или да рискира безуговорно стање. Неуговорно стање није било опортуно обзиром на то што је сличну политику спроводила и Аустрији суседна Чехословачка и Немачка а у последње време и сама Италија. Зато смо ступили у преговоре и ми смо у тим преговорима постигли доста повољне резултате. Постигли смо за нашу пшеницу, како је господи познато из прошлогодишњег уговора, преференцијал од 35 динара, дакле 3 златне круне и 20 хелера по 100 килограма, које нам је одмах исплаћено и урачунато у саму цену тако, да је наша пшеница прошле године продавана за бруто цену од 172—175 динара, дакле више односно онолико колико се највише куповало по оној максимираној цени која је била одређена за унутрашњи откуп од сељака.

Осим тога кад је заведен царински контингент, којим је заправо преполовљен наш ранији извоз стоке, ми смо на основу дуготрајних преговора ипак успели да осигурамо потпуно слободан безцарински и неограничен увоз дебелих свиња, један контингент од 21.000 комада мршавих меснатих свиња, а за говеђу стоку један контингент, који до душе не одговара нашој продукцији, али ипак осигурава једну прођу и то по врло повољним условима и по веома повољним ценама. Ми смо постигли у питању царине на хмељ потпуно ослобођење, док је царина на вино остала према ранијем непромењена.

Сви ови уступци, сва ренонсирања и ресигнирања на раније наше царинске ставове за пољопривредне производе дали су нам права на другој страни да тражимо ослобођење наших увозних царина на извесне индустријске артикле. И тако смо ми то постигли за један низ артикала, међу које спадају: магнезијум, угљена киселина, дрвене израде, хартија, гвоздене осовине, гвоздени завртњи, разни окови, бакарне израде, сијалнице, галантеријска роба и т. д. Све је то ослобођено од ранијих царинских везивања и ми смо могли да повећамо царине на аутономне минималне ставове и, односно, у колико је била дата потреба, да се споразумемо на једном вишем царинском нивоу, него што је то раније био случај.

Поред тога, у овој години споразумели смо се са Аустријском владом у погледу провођења политике извоза контингентне стоке. Аустријска Република је била раније већ завела централу за увоз стоке и тражила и од наше државе да приступимо организовању једне сличне установе. Ми смо

једну такву установу овога пролећа и организовали, — и на основу недељних контингента број стоке за извоз дели се између задругара, продуцентата и трговаца, према правилима и законским прописима, који су на снази. Уговор са Аустријом може се данас већ стварно оценити јер имамо статистичке податке и тачан биланс. Ја сам споменуо да је у 1930 и 1931 години трговински биланс са Аустријом уравнотежен. Он је износио 1930 године једну милијарду и сто седамдесет динара код извоза и толико исто код увоза. Прошле године волумен спољне трговине је назадовао и та је цифра смањена на седам сто осамдесет милиона динара, а ове године, за првих шест месеци, за које време имамо статистичке податке, тај је волумен опет осетно назадовао. Аустријски увоз стао је на сто седамдесет четири милиона динара док је наш извоз износио двеста четрдесет и осам милиона динара, — дакле постигнута је актива од преко седамдесет милиона динара. То је једна цифра која говори много више него сви коментари о томе да ли је уговор добро склопљен и какве је резултате по нашу привреду дао. Међутим, ако анализирамо како је дошло до тога да се осетно смањи увоз са аустријске стране, увоз који сачињавају махом аустријски артикли индустријски, онда то објашњавамо тиме што је наш сељак изгубио своју ранију куповну моћ. Аустријско становништво, пак, и поред смањене куповне снаге морало је увозити извесан део животних намирница. У томе случају видимо још и једну другу интересантну појаву: да је Аустрија, поред свих мера које је предузимала да би ограничила увоз, — морала ипак да знатне количине артикала увезе из наше земље, а с друге стране наша земља, и ако није чинила никакве сметње увозном промету из Аустрије, да је количина увоза аутоматски морала пасти због смањене куповне снаге нашег становништва.

Ја мислим да ове цифре довољно илуструју какви су резултати постигнути у овој години, и ја бих на основу тога молио господу сенаторе, да изволе примити овај уговор.

Потпретседник др. Фран Новак: Пошто се нико није јавио за реч, претрес у начелу је завршен.

Прелазимо на гласање о овом законском предлогу у начелу. Молим господина секретара да изволи извршити прозивку. Она господа која су за, гласаће са „за“, а она која су против, гласаће са „против“.

Секретар др. Иван Гмајнер прозива г. г. сенаторе; који су гласали овако:

Алибеговић Асим отсутан; Алкалај др. Исак отсутан; Алтипармаковић Јован за; Арнаутовић Шериф отсутан; Бањанин Јово за; Богојевић Васа за; Видаковић Антућ отсутан; Виловић Осман отсутан; Вујић Павле за; Вукчевић др. Станојло за; Гаврила др. Емило отсутан; Гавриловић др. Богдан за; Гај Људевит за; Глушац др. Васо за; Гмајнер др. Иван за; Грегорин др. Густав за; Грасл др. Георг за; Десница др. Урош отсутан; Добрићић Петар отсутан; Драговић Милутин за; Ђирлић Петар отсутан; Ивковић др. Момчило за; Илићиновић Димитрије отсутан; Јалжабетић Томо за;

Јанковић Стјепан за; Јовановић Ж. Милоје отсутан; Карамехмедовић др. Хамдија отсутан; Ковачевић Томо за; Костић Петар отсутан; Костреничић др. Марко за; Котур др. Ђура за; Круљ др. Урош за; Кукуљевић-Сакцински Фран за; Љубић братић др. Сава за; Мажураић др. Желимир отсутан; Мајстровић др. Иван за; Марјановић Милан отсутан; Махмутбеговић Сефедин за; Мићић др. Мића отсутан; Михалчић Стеван за; Муфтић Салем отсутан; Нешиковић Јован за; Обрадовић Паја за; Павелић др. Анте за; Плож др. Мирослав отсутан; Поповић Дака за; Поповић Матија за; Поповић Милан за; Равнихар др. Владимир за; Радовановић Крста за; Радуловић Марко за; Рајар др. Јанко за; Рожић др. Валентин за; Самуровић Јанко за; Симоновић Милан за; Смиљанић Крста за; Станковић Јован за; Станковић др. Радејко за; Сулејмановић др. Џафер за; Теслић Петар отсутан; Тимотијевић Коста за; Томашић др. Љубомир за; Томић Светозар за; Тринајстић др. Динко отсутан; Убавић Павле отсутан; Франгеш др. Отон отсутан; Хаџи Бошковић Трајко за; Хаџи Ристић Спира за; Хрибар Иван за; Цветковић Јордан за; Церовић Гаврило отсутан; Шверљуга др. Стајко отсутан; Шиловић др. Јосип отсутан; Шола Атанасије отсутан; Шуперина др. Бењамин за.

После гласања:

Потпретседник др. Фран Новак: Извољите, господо, чути резултат гласања. Гласало је свега 49 господо сенатора и сви су гласали „за“. Према томе, објављујем да је овај законски предлог у начелу примљен. Прелазимо на претрес у појединостима. Молим г. известиоца да изволи заузети место.

Известилац др. Владимир Равнихар чита наслов и § 1 законског предлога.

Потпретседник др. Фран Новак: Нико се не јавља за реч. Прима ли Сенат § 1? (Прима). Објављујем да је § 1 примљен. — Извољите чути § 2.

Известилац др. Владимир Равнихар чита параграф 2.

Потпретседник др. Фран Новак: Прима ли Сенат § 2? (Прима). Објављујем да је § 2 примљен. — Извољите чути § 3.

Известилац др. Владимир Равнихар чита параграф 3.

Потпретседник др. Фран Новак: Прима ли Сенат параграф 3? (Прима.) Објављујем да је параграф 3 примљен. Тиме је законски предлог и у појединостима примљен. — Прелазимо на коначно гласање о овом законском предлогу у целини. Молим г. секретара да прозива господу сенаторе.

Секретар др. Иван Гмајнер прозива г. г. сенаторе, и они су гласали овако:

Алибеговић Асим отсутан; Алкалај др. Исак отсутан; Алтипармаковић Јован за; Арнаутовић Шериф отсутан; Бањанин Јово за; Богојевић Васа за; Видаковић Антућ отсутан; Виловић Осман

отсутан; Вујић Павле за; Вукчевић др. Станојло за; Гаврила др. Емило отсутан; Гавриловић др. Богдан за; Гај Људевит за; Глушац др. Васо за; Гмајнер др. Иван за; Грасл др. Георг за; Грегорић др. Густав за; Десница др. Урош отсутан; Добрић Петар отсутан; Драговић Милутин за; Ђирлић Петар отсутан; Ивковић др. Момчило за; Илић-новић Димитрије отсутан; Јалжабетик Томо за; Јанковић Стјепан за; Јовановић Ж. Милоје отсутан; Карамехмедовић др. Хамдија отсутан; Ковачевић Томо за; Костић Петар отсутан; Костренић др. Марко за; Котур др. Ђура за; Круљ др. Урош за; Кукуљевић-Сакцински Фран за; Љуби-братић др. Сава за; Мажуранић др. Желимир отсутан; Мајстровић др. Иван за; Марјановић Милан отсутан; Махмутбеговић Сефедин за; Мићин др. Мића отсутан; Михалчић Стеван за; Муфтић Салем отсутан; Нешкович Јован за; Обрадовић Паја за; Павелић др. Анте за; Плој др. Мирослав отсутан; Поповић Дака за; Поповић Матија за; Поповић Милан за; Равнихар др. Владимир за; Радовановић Крста за; Радуловић Марко за; Рајар др. Јанко за; Рожић др. Валентин за; Самуровић Јанко за; Симоновић Милан за; Смиљанић Крста за; Станковић Јован за; Станковић др. Раденко за; Сулејмановић др. Џафер за; Теслић Петар отсутан; Тимотијевић Коста за; Томашић др. Љубомир за; Томић Светозар за; Тринајстић др. Динко отсутан; Убавић Павле отсутан; Франгеш др. Отош отсутан; Хаџи-Бошковић Трајко за; Хаџи Ристић Спира за; Хрибар Иван за; Цветковић Јордан за; Церовић Гаврило отсутан; Шверљуга др. Станко отсутан; Шиловић др. Јосип отсутан; Шола Атанасије отсутан; Шуперина др. Бењамин отсутан.

После гласања.

Потпретседник др. **Фран Новак**: Изволите, господе, сенатори, чути резултат гласања. Гласало је свега 48 господе сенатора и сви су гласали „за“. Према томе проглашујем да је законски предлог о трговинском уговору између Краљевине Југославије и Републике Аустрије у целости примљен.

Прелазимо на даљу тачку дневног реда, на претрес извештаја Одбора о предлогу Закона о споразуму уз уговор о трговини и пловидби између Краљевине Југославије и Краљевине Италије.

Претседник др. **Анте Павелић**: Молим г. известноца да прочита одборски извештај.

Извештај др. **Владимир Равнихар** чита:

ПОВОЋИЛО

о предлогу закона о допoлнителном споразуму к погодби о трговини и пловидби међу Краљевинoм Србoв, Хрватoв и Словенцeв и Краљевинoм Италијoм од 14 јулија 1924 л.

С Краљевим Указом од 22 маја 1932 со били Председник Министерскогa свeтa, Министeр иностранских послов и Министeр за трговинo и индустријo на темeљу чл. 63 Уставe Краљевинe Југославинe пооблашћeни да предлoжe Нарoднeму прeдстaвништву в рeшитeв: Предлог Закона о допoлнитeлнeм споразуму к погодби о трговини и пловидби од 14 јулија 1924 лeтa, закључe-

чeним в Риму 25 априла 1932 лeтa међу Краљевинoм Југославинo и Краљевинoм Италијo.

Нарoднa скупшћинa јe на свoјeм 55 реднeм сeстaнку днe 18 октoбрa 1932 лeтa в Бeогрaду усвојилa прeдлoг Зaкoнa о допoлнитeлнeм споразуму к погодби о трговини и пловидби међу Краљевинoм Србoв, Хрватoв и Словенцeв и Краљевинoм Италијo од 14 јулија 1924 лeтa, прeдлoжeн јeј с стрaни Министeрa иностранских послов и Министeрa трговинe и индустријe на подлaги пооблашћeнјa данeгa з Указом Нјeгoвeгa Вeличaнствa Крaљa од 22 мајa 1932 лeтa тeр јe о тeм обвeстилa Прeдсeднитшвo Сeнaтa прилoживши дeфинитивнe тeкст тeгa зaкoнскeгa прeдлoгa, кaкoр гa јe Нарoднa скупшћинa усвојилa.

Одбор Сeнaтa, извoлјeн нa сeји днe 18 октoбрa 1932 зa прoучaвaњe прeдлoгa Зaкoнa о допoлнитeлнeм споразуму к погодби о трговини и пловидби међу Краљевинoм Србoв, Хрватoв и Словенцeв и Краљевинoм Италијo од 14 јулија 1924, јe нa свoји сeји 19 октoбрa 1932 тa прeдлoг прoучил и сoгласнo склeнил, прeдлaгaти Сeнaту, дa сe прeдлoг Зaкoнa в нaчeлу и в пoјeдинoстим усвоји тaкo, кaкoр гa јe спрeјeлa Нарoднa скупшћинa.

В Бeогрaду, 19 октoбрa 1932.

Прeтсeдник,
Ivan Hribar, l. r.

Тajник,
Dr. Georg Grasl, l. r.

Пoрoчeвaлeц,
Dr. Ravnihar, l. r.

Члaнoви oдбoрa:

Superina dr. Benjamin, l. r.
Ravnihar dr. Vladimir, l. r.
Alkalaj dr. Isak, l. r.
Ljubibratić dr. Sava, l. r.
Ilićević dr. Dimitrije, l. r.
Vujčić Pavle, l. r.
Hadži Ristić Spira, l. r.

Прeтсeдник др. **Антe Павелић**: Имa рeч г. Министeр трговинe и индустријe.

Министeр трговинe и индустријe **Иван Мoхoрић**: Госпoдe сeнaтoри, сa Краљевинoм Италијoм ми смo послe рaтa имали мeђусoбнo признaту примeну минимaлнe тарифe, свe дo 1924 гoдинe. У јулу мeсeцу 1924 гoдинe закључeн јe трговински споразум сa Краљевинoм Италијoм, чији су царински ставoви 20 јунa 1925 гoдинe, кaд јe oбнaрoдoвaнa нoвa царинскa тарифa, ступили нa снагу. Сaм тргoвaчки уговор биo јe склoпљeн нa три гoдинe и oн јe тeк нoвeмбрa мeсeцa 1928 гoдинe увeдeн у живoт. Јoш прe истeкa вaжнoсти тoгa трговинскогo уговoрa Италијa јe изрaзилa жeљу дa би хтeлa пoвeсти с нaмa прeгoвoрe о дeлимичнoј рeвизији царинских ставoвa. Краљевинa Италијa зaузимa првo мeстo у нaшeм извoзу и партиципирaлa јe у прoшлoј гoдини сa 25%, a у oвoј гoдини, у првoј пoлoвини, сa 26% нa нaшeм цeлoкупнoм извoзу. Оцeњујући испрaвнo ситуацију у тoм пoглeду, нaшa влaдa јe смaтрaлa дa јe oпoртунo дa сe ми тoј жeљи италијaнскe влaдe oдaзoвeмo и дa приступимo прeгoвoримa у oквиру тр-

говинског уговора а да не дозволимо да се откаже тај уговор, када бисмо ми на широј бази морали да водимо преговоре. Тако су преговори ограничени на један допунски споразум, који се у првом реду односи на стоку и на сточарске производе. У том погледу желео бих да проговорим неколико речи.

Према Краљевини Италији од године 1924 до 1931 ми смо имали потпун стабилитет у погледу царинско-тарифских односа. Италија није ни једном мером ни за један артикал повисила увозну царину, док су то учиниле све средњеевропске државе. Међутим је и Италија осетила ударце светске кризе, и била је принуђена да у заштиту свога сточарства повиси увозну царину. Увозне царине за стоку 1924 године биле су веома незнатне. Наш извоз те царине није ни осетио. Тек после седам година Италија је повећала царине на стоку. Учинила је то једним потезом и зато се то данашњем режиму много приговара. Моја је дужност да овде објасним како треба да се гледа на тај споразум, како треба да се цене они резултати које смо постигли и како утиче данашње стање на извоз наше стоке према Краљевини Италији. Италија је принуђена због пасивитета свога трговинског биланса да приступи ограничавању увоза, и то у првом реду повећањем извесних увозних царина. Италија игра двоструку улогу у нашој спољној трговини: и то једну као конзумент за своје сопствене потребе, а другу улогу као препродавалац у циљу даље препродаје, за Француску и за земље западне Европе, за Шпанију, и т. д.

Та улога је била врло знатна, а нарочито у погледу извоза стоке из наше земље, јер је знатан део, рачуна се чак и 40 процената од те стоке, која је узета из Југославије, препродаван даље за Француску. Пошто је Француска пришла систему контингентирања увоза, она је отказала Италији уговор, те Италија није могла више да врши ту улогу, коју је раније имала кад је искоришћавала ветеринарску конвенцију, коју је имала са Француском, док Југославија нема тај положај за извоз у Француску, на нашу штету а у своју корист. Италија се према томе не интересује данас за оне количине, које је раније узимала кад је 40 процената од свога увоза из Југославије продавала на другим пијацама.

Наши преговорачи, који су после нове године отишли у Рим и око Ускрса склопили допунски споразум, који се сада налази пред Сенатом, постигли су врло знатне попусте према аутономним царинама, које је завела Италија на стоку и сточарске производе. Опћенито може се рећи да су царине у тим преговорима снижене испод половине раније важећих царинских ставова. Тако на пример за стоку аутономна царина износи 800 лира, а сада је за нас снижена на 300 до 350 лира. Италија, кад нас је позвала на преговоре, уједно је позвала и наше конкуренте у увозу стоке и сточарских производа: Маџаре и Румуне. Они су преговарали после нас, па и ако се са наше стране можда мисли да Румуни или Маџари стоје у бољим везама са Италијом, они нису у својим преговорима, и ако су знали наше резултате, могли да

постигну ни једно смањење преко оне границе која је нама дата. Према томе ми смо успели да те прохибитивне царине, које су биле аутономно заведене, смањимо на један ниво као што је онај за наш извоз у Чехословачку, који за стоку износи отприлике 28—29 процената од вредности робе.

Да би се правилно оценила важност и значај тога допунског уговора треба да имамо на уму какав је режим био пре но што је снижена допунска увозна царина ступила на снагу. Италијани, кад су повећали у прилог свога сточарског увоза царине, они су завели и извесне протекционистичке административне мере и то на тај начин да су дозволили да се само 15 процената од целокупне стоке за клање може увозити из иностранства. Овај проценат неодређен, неспецифициран за нашу земљу, претстављао је једну велику неизвесност. Осим тога вршени су много строжији прегледи него раније на граници. Стока је морала да се искрцава из вагона, да се прегледа на туберкулозу итд., дакле биле су у важности разне мере које су нам проузроковале много губитака на времену па и трошкове а каткад и штете и према томе и оне царине које смо у допунском уговору постигли значе да је онај ранији, одиознији режим замењен једним новим режимом извесности и сигурности, а после што је код тога уговора такође важно, то је да наш увоз није контингентниран, да према томе прођа наших артикала може да иде у оним количинама за које постоји интересовање.

Допунски уговор са Италијом је на снази од 1 септембра, и статистички резултати, које видимо за први месец од ступања на снагу овог допунског уговора, показују нам да је на пример извоз живе перади остао на прошлогодњим количинама, исто тако као септембра прошле године, а да је извоз стоке опао на половину, т. ј. баш на онај ниво који Италија сама конзумира, јер, као што сам казао, она данас не може да врши посредничку улогу за извоз у Француску.

На основу изложенога, ја сам слободан замолити вас, господо сенатори, да изволите и овај допунски споразум примити.

Претседник др. **Анте Павелић**: Пошто се нико није јавно за реч, завршавам начелни претрес и молим г. секретара, да изволи прозивати господу сенаторе.

Секретар др. **Иван Гмајнер** прозива господу сенаторе да гласају и они су гласали овако:

Алибеговић Асим отсутан; Алкалај др. Исак отсутан; Алтипармаковић Јован за; Арнаутовић Шериф отсутан; Бањанин Јово за; Богојевић Васа за; Видаковић Антун отсутан; Виловић Осман отсутан; Вујић Павле за; Вукчевић др. Станојло за; Гаврила др. Емило отсутан; Гавриловић др. Богдан за; Гај Људевит за; Глушац др. Васо за; Гмајнер др. Иван за; Грасл др. Георг за; Грегориј др. Густав за; Десница др. Урош отсутан; Добрић Петар отсутан; Драговић Милутин за; Ђирлић Петар отсутан; Ивковић др. Момчило за; Илића-

новић Димитрије отсутан; Јалжабетин Томо за; Јанковић Стјепан за; Јовановић Ж. Милоје за; Карамехмедовић др. Хамдија отсутан; Ковачевић Томо за; Костић Петар отсутан; Костреничић др. Марко за; Котур др. Ђура за; Круљ др. Урош за; Кукуљевин-Сакцински Фран за; Љубибратић др. Сава за; Мажуранић др. Желимир отсутан; Мајстровић др. Иван за; Марјановић Милан отсутан; Махмутбеговић Сефедин отсутан; Мићић др. Мића отсутан; Михалцић Стеван за; Муфтић Салем отсутан; Нешковић Јован за; Новак др. Фран за; Обрадовић Паја за; Плој др. Мирослав отсутан; Поповић Дака за; Поповић Матија за; Поповић Милан за; Равнихар др. Владимир за; Радовановић Крста за; Радуловић Марко за; Рајар др. Јанко за; Рожић др. Валентин за; Самуровић Јанко за; Симоновић Милан за; Смиљанић Крста за; Станковић Јован за; Станковић др. Раденко за; Сулејмановић др. Џафер за; Теслић Петар отсутан; Тимотијевић Коста за; Томашић др. Љубомир за; Томић Светозар за; Тринајстић др. Динко отсутан; Убавић Павле отсутан; Франгеш др. Отон отсутан; Хаџи Бошковић Трајко за; Хаџи Ристић Спира за; Хрибар Иван за; Цветковић Јордан за; Церовић Гаврило отсутан; Шверљуга др. Станко отсутан; Шиловић др. Јосип отсутан; Шола Атанасије за; Шуперина др. Бењамин отсутан.

После гласања.

Претседник др. **Анте Павелић**: Част ми је известити, да је за предлог у начелу гласало 49 господe сенатора и сви су гласали „за“. Према томе објављујем да је предлог законски у начелу прихваћен, и сада прелазимо на претрес у појединостима. Молим г. известноца да изволи прочитати чл. 1. законског предлога.

Известилац др. **Владимир Равнихар** чита наслов и параграф 1 законског предлога.

Претседник др. **Анте Павелић**: Ко је за то да се овај параграф 1 прими, нека изволи седети, а ко је против, нека изволи устати. (Сви седе). Пошто нико не устаје, објављујем да је параграф 1 примљен једногласно. — Изволите читати даље.

Известилац др. **Владимир Равнихар** чита параграф 2.

Претседник др. **Анте Павелић**: Молим господу сенаторе, ко је за то да се прими параграф 2, нека изволи седети, а ко је против, нека изволи устати. (Сви седе) Пошто нико не устаје, објављујем да је параграф 2 примљен.

Тиме је законски предлог примљен и у појединостима. Прелазимо на коначно гласање о законском предлогу у целини. Молим г. секретара да изврши прозивку.

Секретар др. **Иван Гмајнер** прозива господу сенаторе који су гласали овако:

Алибеговић Асим отсутан; Алкалај др. Исак отсутан; Алтипармаковић Јован за; Арнаутовић Шериф отсутан; Бањанин Јово за; Богојевић Ваца за; Видаковић Антун отсутан; Виловић Осман отсутан; Вујић Павле за; Вукчевић др. Станојло за; Гаврила др. Емло отсутан; Гавриловић др.

Богдан за; Гај Људевит за; Глушац др. Васо за; Гмајнер др. Иван за; Грасл др. Георг за; Грегорин др. Густав за; Десница др. Урош отсутан; Добринић Петар отсутан; Драговић Милутин за; Ђирлић Петар отсутан; Ивковић др. Момчило за; Илићковић Димитрије отсутан; Јалжабетин Томо за; Јанковић Стјепан за; Јовановић Ж. Милоје отсутан; Карамехмедовић др. Хамдија отсутан; Ковачевић Томо за; Костић Петар отсутан; Костреничић др. Марко за; Котур др. Ђура за; Круљ др. Урош за; Кукуљевин-Сакцински Фран за; Љубибратић др. Сава за; Мажуранић др. Желимир отсутан; Мајстровић др. Иван за; Марјановић Милан отсутан; Махмутбеговић Сефедин за; Мићић др. Мића отсутан; Михалцић Стеван за; Муфтић Салем отсутан; Нешковић Јован за; Новак др. Фран за; Обрадовић Паја за; Плој др. Мирослав отсутан; Поповић Дака за; Поповић Матија за; Поповић Милан за; Равнихар др. Владимир за; Радовановић Крста за; Радуловић Марко за; Рајар др. Јанко за; Рожић др. Валентин за; Самуровић Јанко за; Симоновић Милан за; Смиљанић Крста за; Станковић Јован за; Станковић др. Раденко за; Сулејмановић др. Џафер за; Теслић Петар за; Тимотијевић Коста за; Томашић др. Љубомир за; Томић Светозар за; Тринајстић др. Динко отсутан; Убавић Павле отсутан; Франгеш др. Отон отсутан; Хаџи Бошковић Трајко за; Хаџи Ристић Спира за; Хрибар Иван за; Цветковић Јордан за; Церовић Гаврило отсутан; Шверљуга др. Станко отсутан; Шиловић др. Јосип отсутан; Шола Атанасије за; Шуперина др. Бењамин отсутан.

Претседник др. **Анте Павелић**: Изволите чути резултат гласања. Гласало је 50 сенатора, и сви су гласали „за“. Тиме је овај законски предлог примљен коначно и у целини.

Молим г. секретара да изволи прочитати извештај Административног одбора.

Секретар др. **Иван Гмајнер** чита:

С Е Н А Т

Краљевине Југославије
Административни одбор
Бр. 76

18 октобра 1932 године
Београд.

СЕНАТУ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

У смислу § 128 зак. о пословном реду у Сенату, Административном одбору част је поднети Сенату извештај о рачунима Сената за друго тромесечје буџетске 1932/33 год. т. ј. за месеце јули, август и септембар ове 1932 године, у следећем:

Буџетом државних расхода и прихода Краљевине Југославије за 1932-33 годину (страна 6 глава Народно Претставништво) на личне и материјалне издатке Сената, одобрена је сума од
Динара 11,530.040.—

према чему дванаестина износи дин.
960.835.—

За прво тромесечје ове године т. ј. за месеце април, мај и јуни, повучено је од Министарства 3 x 960.835 динара 2,882.505.—

За друго тромесечје ове године т. ј. за месеце јули, август и септембар повучено је од Министарства 3 x 960.835.— дин. 2.882.505.—
Свега динара . . . 5,765.010.—

према чему остаје нам на расположењу код Министарства за треће и четврто тромесечје још динара . . . 5,765.030.—

У току другог тромесечја ово повлачење повца из Министарства финансија текло је овако:

Јули:
Днев. касе Бр. 658 стр. 46 дин. 600.000
Днев. касе Бр. 706 стр. 48 дин. 180.000.
Днев. касе Бр. 716 стр. 49 дин. 180.835. 960.835.—

Август:
Днев. касе Бр. 747 стр. 50 дин. 600.000.
Днев. касе Бр. 817 стр. дин. 360.835. 960.835.—

Септембар:
Днев. касе Бр. 850 стр. 60 дин. 400.000.
Днев. касе Бр. 904 стр. 62 дин. 200.000.
Днев. касе Бр. 916 стр. 62 дин. 200.000.
Днев. касе Бр. 925 стр. 64 дин. 160.035. 960.835.—

Свега повучено динара . . . 2,882.505.—

На рачун ове суме од динара . . . 2,882.505.—

Сенат је утрошио и то:
у јулу месецу динара . . . 466.372.65.
229.153.—
99.271.20. 794.796.85.

у августу месецу динара 1,238.044.
231.960.40 1,473.004.10.—

У септембру мес.
Дин. 566.043.— 838.864.40
272.821.— 838.864.40
3,106.665.65

више утрошено динара.. 221.160.65

Како је у току првог и другог тромесечја повучено од Министарства (2 x 2,882.505.— дин. 5,765.010.— а утрошено у првом тромесечју дин. 2,081.869.98

У другом тромесечју динара 3,106.665.65 5,188.535.63
остаје као мање утрошено.. 576.474.37

Административном одбору част је известити Сенат да су месечни прегледи касе за месеце јули, август и септембар 1932 године у смислу § 128 зак. о посл. реду у Сенату извршени од стране одређених чланова одбора г. г. Гаја Људевита, Ивковића др. Момчила и Кукуљевића Франа Сак-

цинског, који су својим потписима утврдили да је стање касе тачно и исправно.

Према свему предњем Административном одбору част је умолити Сенат да овај извештај прими знању.

Административни одбор,

Секретар,

Мил. П. Драговић, с. р.

Претседник,

К. Радовановић, с. р.

Потпретседник,

Др. М. К. Ивковић, с. р.

Ч л а н о в и:

Људевит С. Гај, с. р.
Фран Кукуљевић-Сакцински, с. р.
Матија Поповић, с. р.
К. Смиљанић, с. р.
Др. Рајар, с. р.

Претседник др. Анте Павелић: Сенат приима овај извештај на знање.

Господо сенатори, овим је исцрипљен дневни ред данашње седнице, но пошто је овај сазив на крају и он ће се закључити Краљевим Указом, слободан сам учинити следећи предлог.

Према досадашњој парламентарној пракси, требало би да пренесемо у идући сазив за рад све нерешене предмете који се налазе пред Имунитетским одбором, као и оне који се налазе пред Финансијским одбором, за чије је решавање надлежан овај одбор према одредбама Финансијског закона, — док би се сви остали предмети који су били поднети у овоме сазиву имали угасити.

Прима ли Сенат овај мој предлог? (Прима). — Пошто Сенат прима, објављујем да ће се поменути предмети пренети за рад у идући сазив.

Најзад, част ми је умолити Сенат, пошто је ово последња седница овога сазива, да ме овласти да могу потписати записник данашње седнице Сената, заједно са дежурним секретаром, јер овај записник не бисмо могли читати у идућем сазиву, — у противном морали бисмо сазвати специјалну седницу Сената ради пријема овога записника, а ја мислим да сте сви сложни у томе да то није потребно. Тако је поступано и у досадашњој парламентарној пракси, те је такво овлашћење давано Претседнику Сената.

Слаже ли се Сенат са овим мојим предлогом? (Слаже). — Пошто се Сенат слаже, то објављујем да је овај мој предлог примљен.

Сад, господо, изволите саслушати један Указ Његовог Величанства Краља.

Министар унутрашњих послова **Жи. војин Лазич** чита:

МИ

АЛЕКСАНДАР I

по милости Божјој и вољи народној
Краљ Југославије

На предлог Нашег Министра унутрашњих послова, а по саслушању Нашег Министарског са-

вета и на основу чл. 32 и 60 Устава, решили смо и решавамо:

Да се седнице Сената сазване Указом од 28 новембра 1931 године у вапредан сазив за 11 јануар 1932 године и отворене Престоном Беседом 18 јануара 1932 године — закључе читањем овога Указа, и да се Сенат сазове у редован сазив за 20 октобар 1932 године.

Наш Министар унутрашњих послова нека изврши овај Указ.

19 октобра 1932 године

у Београду

Александар, с. р.

Министар унутрашњих послова,
Жив. А. Лазић, с. р.

Претседник Министарског савета,
Др. М. Сршкић, с. р.

Министар без портфеља,
Др. Алберт Крамер, с. р.

Министар социјалне политике и народног здравља,
И. Пуцел, с. р.

Министар без портфеља
Др. Хамдија Карамехмедовић, с. р.

Министар просвете
Др. Драг. Којић, с. р.

Министар правде
Др. Илија Шуменковић, с. р.

Министар без портфеља
Божидар Максимовић, с. р.

Министар саобраћаја,
Лаз. Радивојевић, с. р.

Министар пољопривреде,
Јурај Деметровић, с. р.

Министар војске и морнарице
армијски ђенерал,
Драгомир Ж. Стојановић, с. р.

Министар финансија,
Др. Милорад Ђорђевић, с. р.

Министар физичког васпитања,
Др. Краљевић, с. р.

Министар грађевина,
Др. Стјепан Сркул, с. р.

Министар шума и рудника,
Виктор Погачник, с. р.

Министар иностраних послова,
Бог. Јевтић, с. р.

Министар унутрашњих послова,
Жив. А. Лазић, с. р.

Министар трговине и индустрије,
Иван Мохорич, с. р.

(Господа сенатори саслушали су читање Указа стојећи и пропратили бурним аплаузом и одушевљеним узвицима: Живео Краљ!)

Претседник Сената др. Анте Павелић: Господа сенатори, данашњу седницу закључујем, а идућа је, по Закону, сутра, 20 октобра, у 9 часова пре подне.

— Седница је закључена у 18,20 час. —